



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

1. De Imperatore Romanorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

Quarto quaeritur, Vtrum aqua cum sanctificatur, imprimatur aliqua virtus ei inherens? Communis est Theologorum sententia, non imprimi, & nihilominus dicitur habere virtutem diuinam, scilicet assistentem tantum, non inherentem sanctificandi, purgandi, & faciendi cetera quae dixi. Dupliciter enim aliquid dicitur habere virtutem diuinam, vel esse instrumentum Dei ad aliquid faciendum. Primo modo dicitur habere talem virtutem, videlicet qualitatem quandam inherentem, & sic credimus, & speramus, & amamus per fidem, spem, & charitatem virtutes diuinitus infusas: Sic etiam tria Sacramenta, Baptismus, Confirmatio, & Ordo imprimunt characterem, hoc est, supernaturalem qualitatem, qua rite afficitur, vel ad alia Sacramenta recipienda, vel ad fidem Christi publice profitemdam, vel recte, & sancte munera, & officia ordinum obeunda. Altero modo aliquid dicitur habere virtutem faciendi assistentem tantum, & hoc modo res animae & vitæ expertes, quæ in Ecclesia benedici & sacrari solent, habent virtutem sanctificandi, & mundandi homines, ut docet S. Thomas.

Quinto quaeritur, An aqua benedicta leuius, & venialia delicta deleat in modum sacrati, An vero tanquam opus, quo mereri solemus? soluimus hanc quaestionem lib. 4.

Sexto quaeritur, An aqua profana, quæ sacrata non est, addita aquæ sacratæ, tota fiat sacrata? Inter omnes conuenit totam reddi sacratam: sed auctores in reddenda ratione, & causa dissentiunt. Angelus dicit hoc ideo esse, quia res sacrata, vtpote dignior, trahit ad feram sacram, etiam quantitate maiorem, quod probat ex *Glof. cap. Non assememus 13. quest. 2.* Sed ut recte ait Syluester, illa *Glof.* non habet verba (quantitatem maiorem) & fallum est: alioqui enim tota etiam maris aqua sacra fieret, eo quod ex parte aspergeretur aqua sacrata. Rosella causam reddit, videlicet: in aqua sacrata esse quandam virtutem supernaturalem, videlicet assistentem, vt dixi, non inherentem qua afficitur omnis aqua, quæ cum ipsa sacrata sit vna, etiam si fuerit quantitate maior. Ideo enim sacrata fit, quia fit vna cum sacrata, cui additur: nam cum tota aqua sit vna, non potest dici ex parte sacra, & ex parte non sacra. Et cum quod dignius est, trahat ad se minus dignum, & non è contrario, sequitur vt tota aqua sit sacra. At Syluester censet totam aquam non fieri sanctam, quando cumque additur aqua profana quantitate maior, vel æqualis, sed solum quando ipsi additur aqua, profana quantitate minor. Ex quo, inquit, fit, vt si modicæ aquæ sanctæ addatur profana quantitate minor, tota fiat sacra, & deinde si paulatim in infinitum adiungatur profana, sed semper quantitate minor, possit aqua sacra in infinitum augeri. Probat Syluester, quia sicut virtus naturalis non afficit totum, quod additur rei præexistenti, si quod addatur, fuerit quantitate maius: sic nec virtus supernaturalis non attingit quicquid adiungitur priori, in maiori quantitate. Sed Syluester, meo iudicio, non respondet ad argumentum Angeli, & Rosellæ. Nam in capitulo. *Quod in dubio, de consec. Ecclesie, & in cap. Cum Mariba, de celeb. Missæ,* generatim dicitur, in liquoribus qui commiscentur, & mixtione fiunt vnum, nimirum continuatione ipsa & confusione, dignius trahi ad se, quod minus dignum est.

Quicquid sit de argumento, & ratione Angeli & Rosellæ, probabilis videtur, vt philosophamur, in liquoribus qui mixtione & confusione fiunt vnum, eodem modo philosophamur in rebus animatis, & viuus, quæ ab interno principio augentur. Sicut enim caro animalis additione carnis paulatim augetur, & tota fit vna caro animata & viuua: sic etiam liquor sanctus si paulatim additione crescat, totus fit sanctus. At vero sicut caro animalis tota fit viuua accessu minoris carnis: sic etiam liquor sanctus, sic ex toto sacra, liquoris profani, atque in minori quantitate accessu.

Si obiicias, Quomodo hoc verum esse possit? quia si vino consecrato in altari, vinum profanum addatur, quamuis mixtione, & confusione fit vnum, non est tamen to-

tum sacrum, quia in vino profano, quod est additum, sanguis Christi non est? Respondeo, diuersam esse rationem, quia vinum, quod est in altari consecratum, amplius substantia vinum non est, sed sanguis Christi: & solum est quantitate, & qualitate vinum: at vinum profanum quod additur, non solum est quantitate & qualitate vinum, sed etiam substantia, eo quod verbis sacerdotis consecratur: vnde tamen cum vino sacro commistum fiat vnum quantitate, non tamen substantia.

FINIS LIBRI NONI.

IOANNIS AZORII LOR- CITANI E SOCIE-

TATE IESV,

INSTITVTIONVM
MORALIVM
Pars secunda:

LIBER DECIMVS.

De his qui potestate, & iurisdictione
ciuili præditi præfunt aliis.

CAPVT I

De Imperatore Romanorum.



SECUNDI Libri initio dixi, Patres non solum vocari, qui nos natura genuerunt, vel legis præscripto adoperantur: sed etiam qui nos educarunt, instituerunt, tutela & cura suscepta gubernarunt: & denique qui potestate aliqua, & Imper. functi, nos moderantur, ac regunt. Et ideo dicendum est de iis, qui potestate profana ac ciuili præditi, liberos alioqui homines, sibi subiectos gubernant: Sicut libris proxime præcedentibus dixi de iis, qui in potestate Ecclesiastica, & sacra constituti, alios suo iuri commissos regunt, conseruant, & in officio continent.

Primo quaeritur, Quid nomine potestatis in præfenti intelligatur? Respondeo, potestatem dici, facultatem, qua quis dignitatem, ius, & Imperium habens, alios sibi subiectos gubernat. Vnde potestas accipitur in præfenti loco, pro iurisdictione.

Secundo quaeritur, Quotuplex sit hæc potestas? Respondeo, duplicem esse. Vna est profana, ciuilis, & temporalis: altera, est sacra, Ecclesiastica, & spiritalis. Per ciuilem potestatem gubernantur homines in iis, quæ ad temporalem Ecclesiæ pacem, salutem, & vtilitatem spectant: per Ecclesiasticam vero reguntur in iis, quæ ad Dei religionem pertinent: cuiusmodi sunt sacerdotes, sacrificia, aræ, & templa, siue ædes sacræ, quæ diuini sunt cultus & iuris, siue personæ sint, siue res, siue loca.

Item ciuilis potestas duplex est: vna suprema, altera inferior, & non suprema. Supremam habet potestatem, qui in temporalibus ciuilem alium superiorem non agnoscit, vt est Imperatoria, vel regalis potestas: talem etiam habent aliqui Principes, Duces, Marchiones, Comites, & liberæ ciuitates. Inferior vero, & non suprema potestas est, quam habent ij, qui in temporalibus ciuilem superiorem agnoscunt: quales sunt multi Principes, & Duces, Im-

peratoris, Regis, vel alterius Principis ditioni & Imperio subiecti.

Ecclesiastica itidem potestas est duplex: Vna supernaturalis ordinis, & diuini iuris, qua homines ad finem supernaturalem per remedia supernaturalia diriguntur: qualis est, quam Christus Dominus instituit, & in sua Ecclesia reliquit: qua Sacramenta administrantur, sacrificia fiunt, Deo offeruntur, peccata remittuntur, diuinum verbum annuntiat, & declaratur, cœli ostium aperitur. Altera potestas est naturalis iuris & ordinis, item & humani, qua homines ad finem tantum naturalem, vel humanum quamuis Ecclesiasticum, opera, & ministerio sacerdotum, per ea, quæ sunt humani, vel naturalis Ordinis referuntur. Nam etiam si homo ad finem supernaturalem destinatus non esset, nihilominus tamen iure naturali, & recte rationis ductu, Deum, vt supremum dominum, rerumque omnium conditorem, omnium bonorum largitorem colere pie, & religiose debet. Religio vero sine Sacerdotibus, aris & templis non est. Ac ideo hæc omnia generatim accepta iuris sunt naturalis. teste S. Thom. in 2. 2. q. 85. art. 1. ad 1. Item multa sunt in Ecclesia Sacerdotum potestate sancita, vel prohibita, quæ sunt Canonici iuris, & quæ ad mores iuri naturali conuenientes spectant, vt de usuris, de iureiurando, de furis, de homicidio, de adulteriis, de empto, & vendito; de deposito, commodato, de locato, & conducto, de testamentis, de legatis.

Tertio quaeritur, Vnde sit potestas ciuili? Respondeo, esse ex ipso iure naturali, si generatim loquamur: nam iuris naturalis, hoc est, gentium, est, vt homines societate quadam coniuncti viuant: at societas consistere, & conseruari non potest, nisi quidam præsent, qui ceteros in pace, concordia, & charitate contineat. Vnde iure gentium ciuitates, & reipublice fundatæ, creati Magistratus, laræ & sancitæ leges, iudicia constituta, quibus fontes puniuntur, infantes defenduntur, cuique tribuitur quod suum est: & in his omnibus consistit ciuili potestas.

Quarto quaeritur, Vtra potestas sit excellentior atque præstantior, Ecclesiastica, An ciuili? Respondeo, natura, dignitate, nobilitate, ac perfectione Ecclesiasticam præstantiorem esse. Nam sicut Sol præstat Lunæ, anima corpori, spiritus carni, & terrenis celestia antecellunt; Sic potestas spiritalis ciuili, quoniam per illam animum salus, per hanc reipublicæ pax & tranquillitas conseruatur. Illa, quæ religionis sunt, & diuini cultus, quæ celestia sunt, & spiritalia, curat & administrat: hæc, quæ profana sunt, & ciuilia, ac temporalia. Innocent. I. in cap. Solita, de maioris. & obed. multis rationibus ostendit, potestatem Ecclesiasticam esse maiorem. Idem probat Gregorius VII. Epistol. 21. Registri lib. 8.

C A P. II.

Vndenam sit Imperatoris potestas & iurisdicctio.

PRimo quaeritur, Vtrum Imperatoris potestas qualis nunc est, sit à Deo, An à Romano Pontifice, An à populo? Questionem hanc tractat late Cardinalis in cap. Cum ad verum, distinctione 95. Ioannes Parisiensis, Theologus Dominicanus tractat. de potestate seculari, & spiritali per multa capita, Castaldus in tractatu, de Imperatore, quaestione 4. Michael Vulturnus de Regimine mundi, parte 2. q. 2. principali, Antonius in Repetit. in capitul. Per venerabilem: Qui filii sint legitimi, Oldradus consil. 83. quod incipit: An Episcopus, Petrus cognomento de monte in lib. de Monarchia, Albericus in l. Bene à Zanone. C. de quadriem. præscript.

Præsent quaestio nunc non tractatur à me de Imperatore, qui cepit esse ante Christi ortum: hic enim Imperator fuit Augustus Cæsar, cuius Imperii quadagesimo secundo anno natus est Christus; cuius etiam Cæsaris Imperii ortus magis per vim & tyrannidem, quam per leges

& iura cepit: quamuis postea Senatus, populi que Romani consensu confirmatus est.

Nec item nunc hanc quaestionem disputo de cæteris Imperatoribus Romanis, qui Augusto Cæsari successerunt, & fuerunt à fide & religione Christi alieni, quique nunc quidem à populo, nunc à Senatu, nunc ab exercitu militum, nunc à Prætorianis militibus, modo per vim & tyrannidem, modo demum ab ipsis Imperatoribus nominabantur, eligebantur, & creabantur, & tandem Senatus auctoritate & consensu, & proinde populi Romani confirmabantur expresse vel tacite.

Nec item quaestio intelligitur à me, de iis Imperatoribus, qui post Constantium Magnum vsque ad Carolum Magnum imperarunt: hi etenim quamuis Christiani fuerint, & proinde summo Pontifici, vt Christi Domini Vicario subiecti, magis per successionem, quam per electionem, Romani Pontificis auctoritate instituta, & peculiariter confirmata, facti sunt Imperatores: tamen eorum nonnulli per vim & tyrannidem Imperium inuascent, & usurpauerint: & alii vel ab exercitu militum, vel ab ipsis Imperatoribus nominatis, siue electi Imperium susceperint. Faceret quidam S. Thomas in Opusculo de Regimine Principum, lib. 3. cap. 16. Imperatores Constantinopolitanos à Constantino Magno vsque ad Carolum Magnum, à Vicario Christi summo videlicet Pontifice dependere: unde ipsorum Imperium ad exequendum regimen fidelium secundum mandatum Summi Pontificis ordinatur: ut merito dici poterint executores & Imperatores Dei ad gubernandum populum Christianum. Sic ille: Cæterum in præsent loco primum ostendere contendimus, num ea, quæ nunc est, Imperatoris potestas qualis videlicet est post tempora Caroli Magni, & eorum, qui post ipsum imperarunt, à Romano Pontifice existat, & conferatur, num à Deo, An potius à populo: postea secundo loco dicam de Imperatoris potestate, quæ fuit à tempore Constantini Magni vsque ad ætatem Caroli Magni: Tertio loco de ea, quæ fuit à tempore Augusti Cæsaris vsque ad seculum Constantinianum. Et quamuis post Carolum Magnum aliqui per successionem quoque Imperium tenuerint, Quæstio tamen locum habet in Imperatoribus, qui post Carolum Magnum successerunt: nam ab eo tempore Imperator à Romano Pontifice confirmari, inuangi, factari, & coronari cepit, & tanquam Patronus, & Protector Ecclesie, iureiurando promittere consuevit se Ecclesiam, & Romanum Pontificem Christi Vicarium, & Petri successorem defensurum. Et ideo hinc orta est controversia, An Imperatoris iurisdicctio, & potestas existat, & detur à Romano Pontifice, An potius à Deo, An vero à populo, ita vt imperii proceres nomine, vel Dei, vel summi Pontificis Romani, vel populi, suis suffragiis Imperatorem eligant, & creent.

Sciendum est, Quæstionem præsentem in eo consistere, An Imperatoris iurisdicctio sit proxime à Deo, An proxime à Romano Pontifice, An proxime à populo. Tunc Deus dicitur proxime Regem aliquem, vel Imperatorem eligere, cum per seipsum, nõ per alium interpositum, eum eligit, & creat, aut quando per seipsum iurisdicctionem tribuit, quamuis iussu ipsius, ab hominibus eligatur. Hoc modo olim Deus Mosen, & plerisque alios iudices Hebræorum populo præfecit. Sic Saulum & Dauidem, Reges constituit: sic Samuel in toto Israele, & quidem Prophetæ, iussu Dei reges aliquos in decem Tribubus creauerunt. Sic & Romanus Pontifex quamuis Cardinalium suffragiis electus, supremam in totam Ecclesiam iurisdicctionem, & potestatem proxime à Christo Domino accipit: nec eodem Cardinalibus qui eligunt, ei potestatem tribuunt. Regem vero, vel Imperatorem tunc Deus non eligit, vel creat proxime per seipsum, cum id facit per alium interpositum, cui ordinariam contulit auctoritatem, vt ipse eligeret & crearet.

His positis, non solum in ciuili, sed etiam in Canonico iure multa legimus, in quibus Imperatorem à populo accipere